

AENIGMATA LATINA MINORES 2024/25. DÖNTŐ

2025. FEBRUÁR 28.

A feladatlap négy részből áll. A megoldáshoz használhatsz nyomtatott vagy internetes szótárakat, kézikönyveket, bármilyen internetes forrást.

I. Pénz

A

B

C

D

1. Azonosítsd az érméket! Írd a betűjelüket a leírás mellé!

- a) Denarius in adversa parte caput deae Romae habet cum littera, quae decem significat. ____
- b) As in adversa parte caput Iani habet cum duabus faciebus. ____
- c) Sestertius in adversa parte caput deae Romae habet cum litteris, quae duo et semis significant. ____
- d) Quinarius in adversa parte caput deae Romae habet cum littera, quae quinque significat. ____

2. Verum aut falsum? Scribe ad sententias V vel F.

- a) In parte reversa omnium quattuor nummorum duo equites sunt. ____
- b) In parte reversa unius nummi pone equites figura alata volat. ____
- c) In unoquoque nummorum nomen Romae legimus. ____
- d) Nummus, qui Ianum habet in fronte, equites habet in tergo. ____
- e) In omnibus nummis duo astra videmus. ____
- f) Solus unus nummorum habet puppim in reversa parte. ____

3. A két lovas az érmék hátoldalán a Dioszkuroszok. Egészítsd ki a róluk szóló mondatokat a megfelelő latin szóval!

- a) Castor et Pollux _____ filii Ladae erant. (melléknév)
- b) _____ eorum commune Graecum significat 'filii Iovis'. (főnév)

- c) Pollux pugil egregius _____ . (ige)
 d) Castor _____ tractabat equos. (határozószó)
 e) Templum eorum ___ foro erat. (prepozíció)

II. Időmérés

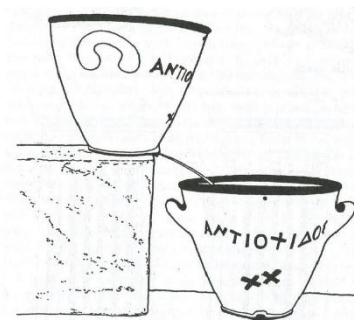
1. Értelmezd a szöveget! (Nem kell a fordítást leírnod.) Helyettesítsd az aláhúzott szavakat szinonimával! Válaszd ki a felsorolásból a megfelelő szót minden helyre, és illeszd be a szövegbe a megfelelő alakban! Ügyelj a ragozásra! (Egy szó fölösleges.)

Horologium est instrumentum, quo tempora diei definimus: sive horologio solario, sive clepsydra. Solarium habet gnomonem, id est perticam, cuius umbra cum ambitu solis se movet in semicirculo. Romani etiam parva solaria portabilia adhibebant. In clepsydra aqua e superiore vase in inferius vas guttatim cadit et tempus hoc modo indicat. In iudiciis clepsydrā mensurabant tempus, quod datum erat oratoribus.

manare, aut, minutus, ostendere, apparatus, orare, sic, circumire, urna, constituere

Horologium est (a) _____, quo tempora diei (b) _____: (c) _____ horologio solario, (c) _____ clepsydra. Solarium habet gnomonem, id est perticam, cuius umbra cum ambitu solis (d) _____ in semicirculo. Romani etiam (e) _____ solaria portabilia adhibebant. In clepsydra aqua e superiore (f) _____ in inferius vas guttatim (g) _____ et tempus (h) _____ (i) _____. In iudiciis clepsydrā mensurabant tempus, quod datum erat oratoribus.

2. Melyik képen mi látható? Írj képaláírást latinul!

A) _____

B) _____

C) _____

3. Két kifejezés tartalmazza a fenti tárgyak nevének egyikét. A magyarázat alapján következtess, melyik szó hiányzik, és írd be a megfelelő esetben!

- a) dare _____ = *permittere alicui dicere orationem*
 b) non ad _____ venire = *non in forum Romanum ire*

III. Tűzvész, tűzoltás

1. Olvasd el a mondatokat, és értelmezd őket. (Nem kell a fordítást leírnod.) Válaszolj a kérdésekre magyarul!

- Apud vetustiores incendia triumviri arcere debebant, quos ab eo, quod excubias agebant, 'nocturnos' nominabant. Interveniebant nonnumquam et aediles et tribuni plebis. Fuerant et privatae familiae, quae incendia vel mercede vel gratia extinxerunt.
- Divus Augustus septem cohortes opportunis locis constituit. Unaquaeque cohors binas regiones urbis servabat. Eis spectabilis vir praeerat, quem praefectum vigilum appellabant.

- Praefectus vigilum per totam noctem vigilare debebat et coerrare cum hamis et dolabris, et admonebat inquilinos, ut aquam in cenaculo habeant. Quia plerumque incendia culpa fiunt inhabitantium, praefectus vigilum fustibus castigabat eos, qui neglegentius ignem habuerunt.

a) Hogy hívták „régén” azokat a tisztviselőket, akik a tűzvészek elhárításáért feleltek?

b) Kik vettek „régén” részt még rajtuk kívül a tűzoltásban?

c) Ki hozta létre Róma város állandó tűzoltóságát?

d) Hogy nevezték a tűzoltóparancsnokot?

e) Milyen eszközöket kellett a tűzoltóknak mindig magukkal vinniük?

f) Milyen feladata volt a tűzoltáson kívül a tűzoltóparancsnoknak?

2. A fenti szöveg alapján jelöld meg a helyes válaszokat!

A) Ubi inquilini aquam servare debebant?

- a) ad portam b) in atrio c) in cenaculo d) in opportuno loco

B) Quot regiones urbs habuit?

- a) septem b) quattuordecim c) decem d) duas

C) Quare apud vetustiores triumviros *nocturnos* appellabant, qui incendia arcere debebant?

- a) quia noctem extra domum agebant b) quia plerumque incendia nocte fiunt c) quia nocte incendia mercede extinxerunt d) quia solum nocte laborabant

D) Qui NON intervenerunt incendiis apud vetustiores?

- a) tribuni plebis b) consules c) aediles d) privatae familiae

E) Quid significat 'neglegentius ignem habere'?

- a) non habere ignem domo b) nimium magnum ignem accendere c) non legere praecepta praefecti d) non animadvertere focum

F) Quid NON fecit praefectus vigilum?

- a) admonebat inhabitantes b) cives negligentes poena affecit c) urbem in regiones distribuit d) nocte errabat in urbe

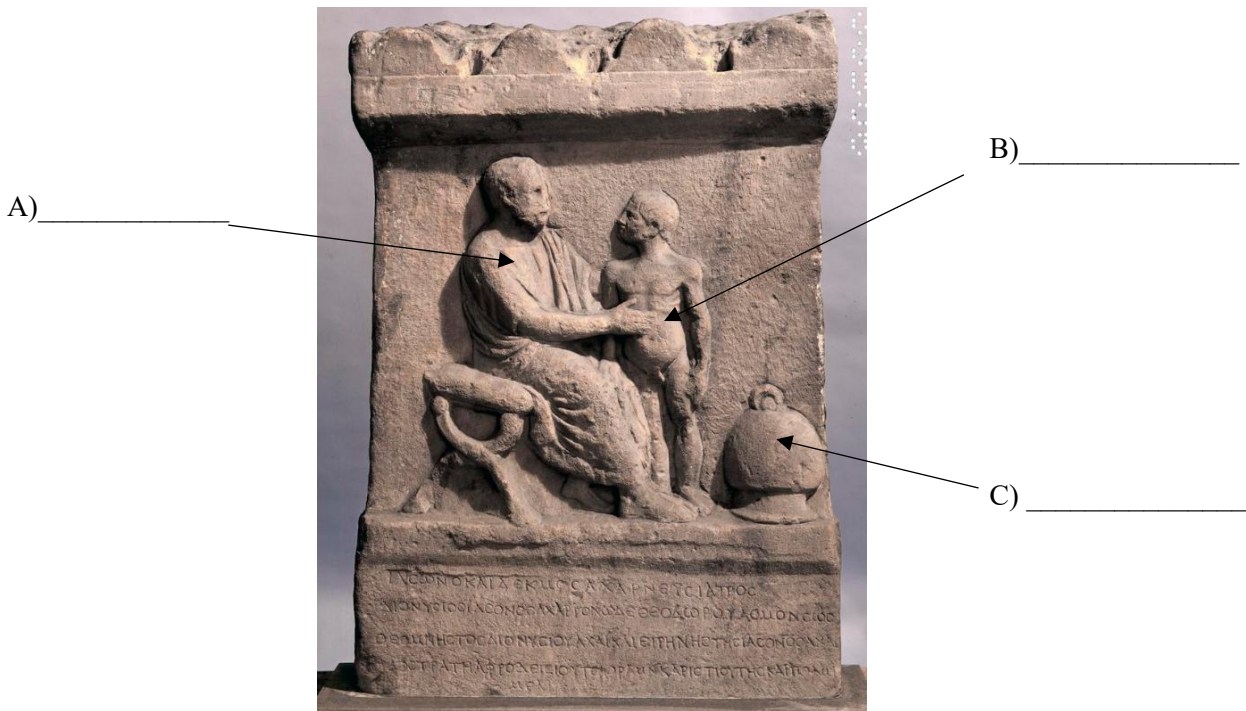
IV. Orvoslás

1. Rendelj a meghatározásokhoz egy-egy szót a felsoroltak közül!

vulnus, cucurbita, sternuare, medicus, febris, vaccina, aegrotus, medicamentum, valetudo, sanare, panacea, diaeta, tussis

1. remedium, quod omne malum sanat: _____
2. expulsio aëris subita e pulmonibus: _____
3. signum afflictionis (ictus vel caesus) super cutem: _____
4. curare, remediare: _____
5. non sanus: _____
6. instrumentum medici, quod nomen etiam genus oleris significat: _____
7. victus, quem medicus praescribit: _____
8. nimius calor corporis: _____
9. cibus vel potus, qui signa vel causas morbi mitigat vel tollit: _____
10. vir artis medicinae peritus: _____

2. A képen egy athéni orvos síremléke látható. Írj magyarázatot hozzá: a fenti szavak közül a megfelelő számát írd be a nagybetűk mellé!

3. Adj címet a képnek latinul!
